

BÖLÜM 11

COVID-19 Pandemi Sürecinde Ergenlerde Cinsel Sağlık

Aylin YETİM ŞAHİN¹

Cinsellik insan yaşamının gerekli ve önemli bir parçasıdır. Cinsel sağlık bireylerin, çiftlerin ve ailelerin genel sağlığı ve esenliği, dolayısıyla toplumların sosyal ve ekonomik gelişimi için temeldir (1). Cinselliğe ve cinsel ilişkilere olumlu ve saygılı yaklaşım; zorlama, ayrımcılık veya şiddet olmaksızın güvenli cinsel deneyimler yaşama sağlıklı cinsellik için gerekenlerdir. Her iki cinsin cinsiyet ve cinsellik hakkında doğru bilgilere erişimi, karşılaşılabilecekleri riskler ve korunmasız cinsel aktivitenin olumsuz sonuçları hakkında bilgi edinme, cinsel sağlık hizmetlerine erişim olanağı cinsel sağlığı olumlu yönde etkilemektedir. Bu olanakların olmaması durumunda HIV/AIDS, cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH), üreme sistemi enfeksiyonları ve bunların olumsuz sonuçları, istenmeyen gebelikler ve cinsel şiddet görülebilmektedir (1).

Cinsel sağlık ve üreme sağlığı, cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve çocuk/ergen/kadın sağlığının korunması açısından takip edilmesi ve desteklenmesi gereken önemli bir konudur. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında cinsel sağlık ve üre-

¹ İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD., Ergen Sağlığı BD., aylin.yetim@istanbul.edu.tr

belirtilmiştir (7). Ergenlerin pandemi sürecinde sağlık hizmetlerine ulaşımının kısıtlanması gebelikten korunma yöntemlerine ulaşımı engellemiş, CYBH'a maruziyeti ve bulaşı arttırmış, gerekli ya da devam eden tedavilere ulaşımı zorlaştırmış ve tabii ki bu konuda verilebilecek eğitimlere ulaşımı sınırlandırmıştır.

Pandemi sürecinde ergenlerin cinsel sağlık üzerine yaşadıkları problemler ülkeler arasında farklılık göstermektedir (7,10). Gelişmekte olan ülkelerde yaşayan ergenlerin bu konuda daha büyük sıkıntılar yaşadığı bilindiğinden, özellikle bu ülkelerde bu tür kapanma dönemi yaşama durumunda cinsel sağlık alanında gençlerin bilgi ve hizmete ulaşımının sağlanması, psikososyal olarak desteklenmesi ve yaşanabilecek sorunların öngörülmesi önemlidir.

| Kaynaklar

1. World Health Organization. Sexual Health. Erişim: <https://www.who.int/health-topics/sexual-health>
2. Starrs AM, Ezeh AC, Barker G, Basu A, Bertrand JT, Blum R, et al. Accelerate progress—sexual and reproductive health and rights for all: report of the Guttmacher–Lancet Commission. *Lancet*. (2018) 391:2642– 92.
3. Chandra-Mouli V, Neal S, Moller AB. Adolescent sexual and reproductive health for all in sub-Saharan Africa: a spotlight on inequalities. *Reprod Health*. (2021) 18:1.
4. UNICEF. Opportunity in crisis: preventing HIV from early adolescence to early adulthood (2011). Erişim: <https://data.unicef.org>
5. Kassa GM, Arowojolu AO, Odukoğbe AA, Yalew AW. Prevalence and determinants of adolescent pregnancy in Africa: a systematic review and meta-analysis. *Reprod Health*. (2018) 15:1–18.
6. Govender D, Naidoo S, Taylor M. Don't let sexual and reproductive health become collateral damage in the face of the COVID-19 pandemic: a public health perspective. *Afr J Reprod Health*. (2020) 24:56–63.
7. Groenewald C, Isaacs N, Isaacs D. Adolescent Sexual and Reproductive Health During the COVID-19 Pandemic: A Mini Review. *Front Reprod Health*. 2022 Mar 30;4:794477.

8. Meherali S, Adewale B, Ali S, Kennedy M, Salami BO, Richter S, Okeke-Ihejirika PE, Ali P, da Silva KL, Adjorlolo S, Aziato L, Kwankye SO, Lassi Z. Impact of the COVID-19 Pandemic on Adolescents' Sexual and Reproductive Health in Low- and Middle-Income Countries. *Int J Environ Res Public Health*. 2021 Dec 15;18(24):13221.
9. de Oliveira SMT, Galdeano EA, da Trindade EMGG, Fernandez RS, Buchaim RL, Buchaim DV, da Cunha MR, Passos SD. Epidemiological Study of Violence against Children and Its Increase during the COVID-19 Pandemic. *Int J Environ Res Public Health*. 2021 Sep 24;18(19):10061.
10. Zhang Y, Wen C, Zhang Y, Luo X, Ma ZF. The Impact of Mental Health and Stress Concerns on Relationship and Sexuality Amidst the COVID-19 Lockdown. *J Sex Med*. 2021 Nov;18(11):1843-1850.